

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio III. De immunitate & exemptione rerum, seu bonorum ad Ecclesias,
& Ecclesiasticas personas pertinentium, à sæcularibus oneribus, & tributis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

inferri, capiendū eum, vinculis constrin-
gendo &c. ne ex Ecclesia carcer fiat.

Tertius effectus est, quod non possit
reus, dum in Ecclesia subsistit, per
sententiam ad mortem, aut aliam pœ-
nam corporalem, t'remium, exilij &c.
condemnari.

Quartus effectus est, quod, quam-
vis Ecclesiam, ad quam confugit reus,
Magistratus secularis, appositâ custo-
diâ obsidere possit, non potest tamen
prohibere vel impedire, quo minus
necessaria ad victum, & vestitum reo
deferantur, ne videatur ex defectu talium
cogi ad exeundum.

Quintus denique effectus est, quod
res, aut bona, quæ secum ad Ecclesiam
detulit reus, non debeant per vim ex-
torqueri, aut ei auferri, nisi res alteri ob-
ligatas ad Ecclesiam, vel locum asyli se-
cum detulisset reus, cum in tali casu
non committatur spoliū, ob quod
prohibetur bonorum ablatio.

§. IV.

*Quale crimen committant, &
quam pœnam incurrant iudices, per
vim extrahentes, res
ex Ecclesia.*

Qui reum extrahit invltum, & abs-
que legitima Prælati Ecclesiastici
auctoritate, ubi hæc necessaria est, non
tantum violando immunitatem Eccle-
siasticam, sacrilegium committit, & ad
restitutionem rei taliter extracti obliga-
tur, ut dictum (quæ illam Ecclesie in-
juria aliter resarciri non potest) sed ad
omnia etiam alia damna, quæ reo eve-

niant ob talem extractionem resarciri
obligatur, cum omnium horum legitima
causa fuerit; & totus processus, qui per
violentiam talem extractionem est in-
tutus, nullus est ipso jure, cum in
judicis talis fundamentum nullum sit. Et
quidem juxta jus civile, cum intus
taliter extrahens crimen læsæ majestatis
ultimo supplicio afficiendus esset (quæ
tamen pœna non est in usu) & juxta
Canonicum debet excommunicari.

SECTIO III.

*De immunitate & exem-
ptione rerum, seu bonorum ad Ec-
clesias, & Ecclesiasticis personis
pertinentium, à secularibus
oneribus, & tributis.*

Bona Ecclesiastica sunt tripliciter gene-
ris, alia enim consecrata, seu
dicta, vel certè ad divinum cultum
tanquam ejus instrumenta, ab Episcopo
deputata, uti sunt ipsæ Ecclesie, me-
teteria, vasa sacra, & vestes sacre
& hæc immunita ab his oneribus di-
mo dubitat, cum nullum temporarium
usum pretio æstimabilem habeant. Alia
sunt bona Ecclesiastica, quæ ipso
quidem ad Ecclesiam, consecrata
men non sunt, uti sunt fundi Eccle-
siarum, Ecclesiarum prædia, seu alia
mobilia Ecclesiarum. Alia denique sunt
bona clericorum, & quidem, vel in
temporali titulo, hæreditate v. g. de-
natione, contractu, &c. acquisita, quæ
etiam patrimonialia dicuntur, vel in
tulo spirituali beneficiorum, aut talium
sanctorum

functionum spiritualium acquisita, & magis proprie Ecclesiastica dicuntur. Onera autem, de quibus hic queri potest, etiam sunt triplicia, quaedam dicuntur merè realia, quæ ipsis rebus, vel bonis quia talia sunt) sine respectu ad personæ qualitatem sunt imposta, jure perpetuo, & invariabiliter, ita ut tamdiu durent, quamdiu res ipsæ durant. Quaedam verò dicuntur merè personalia, quæ personis subditis, sine respectu ad bona patrimonialia, quæ fortassis nulla habent, imponuntur, prout etiam est capitatio- nis exactio. Quaedam denique mixta sunt, quæ imponuntur personis subditis, cum respectu tamen ad bona eorum, ita ut immediatè quidem personis imposta sint tributa talia, mediatè verò bonis, quæ habent. De his ergo sunt sequentes §. §.

§. I.

An bona Ecclesiarum, & Personarum Ecclesiasticarum sint immunita & exempta à secularibus oneribus, seu tributis merè realibus ordinariis, ac perpetuis?

Bona, quæ ad fundationem, aut dotationem Ecclesiæ pertinent, quòd sint ab omnibus oneribus Laicalibus merè realibus immunita, *exc. sancitum. i. de censibus* patet, si cum consensu dominorum, quibus ex antiquo bona talia tributalia fuerunt, in Ecclesiæ dotem v. g. translata sunt, cum in tali casu jus suum remittere censeantur hi tales; & absolutè in aliis etiam casibus, circa dotem v. g. talem, regula illa, quòd res cum onere suo transeat, ob speciales rationes, locum non habeat. Illa verò bona, quæ ad Ecclesiæ Titulis, sive causis,

vel ad Ecclesiasticos, ex Titulis civilibus v. g. pervenerunt, si antequam in Ecclesiæ, vel Ecclesiasticos translata fuerunt, onere aliquo merè reali, & perpetuo, ex vi proprie dicti dominij imposito, onerata fuerunt, manent ad tale onus perferendum obligata, etiam, postquam ad Ecclesiæ, vel Ecclesiasticos pervenerunt, cum in tali casu, nulla sit specialis exceptio, quare res cum suo onere non transeat; neque enim in favorem causæ piæ debet ordo justitiæ interverti, & alter privari jure suo. Si tamen sine onere reali prius imposito, bona ad Ecclesiæ, vel Ecclesiasticos, pervenerunt, non possunt, sub Ecclesiæ jurisdictione jam constituta, novo onere reali, à seculari Magistratu affici. *c. non minus 4. h. t. cum nulla amplius secularium talium, in rem hanc Ecclesiasticæ jurisdictioni jam subiectam, sit jurisdictio.* Quin etiam immunita sunt ab illis oneribus talia bona, ubi ad Ecclesiæ, vel Ecclesiasticos pervenerunt, quæ prius à Principe v. g. seculari, non quidem vi dominij proprie dicti, sed ex potestate jurisdictionis supremæ, lege ordinariâ, ac perpetuâ, fuerunt imposita, quia talia onera non sunt merè realia, sed imponuntur rebus cum respectu ad personas subiectas, quo modo seculari magistratui subiectæ non sunt Ecclesiæ, aut Ecclesiasticæ personæ: & consequenter juxta regulam receptam, cum personæ sint exemptæ, etiam res illarum, ac bona exempta erunt; & per mutationem personæ mutabitur etiam qualitas, seu conditio rei adhaerentis personæ.

§. II.

§. II.

An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, sint immunia, & exempta ab oneribus, seu tributis etiam novis, & extraordinariis?

Respondetur bona talia, quamvis in territorio Principis v. g. secularis existant, siue sint proprie Ecclesiastica, siue sint patrimonialia, siue mobilia sint, siue immobilia, de iure communi tam civili, quam canonico sunt immunia & exempta à novis his extraordinariis tributis, collectis &c. exactioibus, gabelis & vectigalibus, quæ Principes seculares à suis subditis exigunt, vel his imponere solent ratione honorum, quæ possident *c. non minus 4. & c. adversus 7. h. r.* Cubi sub excommunicatione hæc talia fieri prohibentur, *c. nonnulli. 1. h. r. in 6. c. quamquam 4. de censibus in 6. authent. item nulla. Codice de Epis. & cleric.* talium enim onerum exactio, & impositio, cum sint actus jurisdictionis. Principi autem seculari, nulla in Clericos, aut Ecclesias iurisdictio competat, consequenter nulla etiam operum talium exactio, aut impositio, cum ut Apostolus dicit ad Rom. 13. idem præsent illi, ad quos scripsit, tributa, quia subditi sunt: quæ omnia bullâ suâ Urbanus 8. confirmat, editâ 1641. die 23. septembris, quæ incipit, *Romanus Pontifex*: quæ autem in contrarium ex utroque iure nunquam afferuntur, vel tantum loquuntur de facto, siue de eo quod fit, non autem de iure, prout plurima hodie contra hanc immunitatem fiunt, de quibus, utrum iuste fiant, Deo red-

denda erit aliquando ratio; vel de re realibus oneribus loquuntur; vel de temporibus gentium Imperatorum ab antiquo tantum bona, sed sanguis etiam Clericorum patiebatur, vel per leges contrarias abrogata sunt &c. & quibus die etiam multa fiant, contra immunitatis privilegia, ut contra consuetudine videri possint illa privilegia abrogata, saniores tamen Theologi & Canonistæ fatentur, per nullam immemorialis temporis consuetudinem exactiones hæc coherescere posse, tantum ab Oecumenicis Conciliis, & ab ipsis etiam Imperatoribus licet tales exactiones damnentur, & reprobandentur. Ut ne tamen in publicis necessitatibus, ubi tam de Clericorum bonis, quam de Laicorum, æquale periculum est, bonum commune, ob exemptionem tantum patiatur, fiunt suæ exceptiones, & allatis iuribus, ubi ostenditur, quod etiam Clerici ex suis bonis, etiam Ecclesiasticis, ad communem necessitatem sublevandam concurrere debeant. De quibus mox

§. III.

Quenam condiciones requiruntur, ut Clerici alieve personæ Ecclesiasticæ etiam regulares teneantur, tam hæc quam sint contribuere; & quando etiam hæc & extraordinarie collectæ, seu contributiones illis imponi, vel ab ipso exigi possint?

Plura requiruntur, ut scilicet fiat contributio Clericorum, & talium personarum. Primum quidem, ut in tali communis periculi, & necessitatis, ut

quo casu etiam personas Ecclesiasticas collectari posse, concedunt jura in *cit. s. non minus, & incit. c. adversus* requiritur juxta hæc *c. c.* ut Episcopus & Clerus (putant tamen aliqui sufficere Capitulum Cathedrale cum Episcopo) deliberent, an & quantum Laicis concurrendum sit. Secundò requiritur, ut necessitas sit non tantùm communis Laicis & Clericis, sed sit valde magna, aut evidens utilitas subfit, cui relevandæ saltem communes Laicorum facultates non sufficiant. Tertiò requiritur, ut contributiones ab Ecclesiasticis fiant sponte, & absque ulla (sæcularium scilicet) coactione, & exactioe. Quartò ut prius de tali contributione consulatur Summus Pontifex, & hujus habeat ut licentia, ita ut Clerici prius contribuere non possint, quàm Summi Pontificis habeatur licentia (nisi urgeret ipsarum etiam Ecclesiarum, aut personarum Ecclesiasticarum nimia necessitas, & in mora periculum esset) cujus est privilegium collectandi, etiam Clericos, sæcularibus Principibus concedere, nisi in prima fundatione, aut bonorum in Ecclesiam donatione, translatione, &c. collectandi jus in talibus bonis sibi reserverint tales fundatores, aut donatores, &c.

§. IV.

An Clerici teneantur contribuere pro necessitatibus vel utilitatibus publicis communibus Laicorum & Clericorum?

PRO reparandis pontibus v.g. fontibus, muris civitatis, viis publicis re-
Pirhing, Compend.

ficiendis, arcendis fluviorum alluvionibus cum damno agrorum tam ad Clericos quàm ad Laicos spectantium, &c. De his ergo

Respondetur probabilem quidem sententiam esse, quòd ad tales contributiones teneantur etiam Clerici, cum contributiones tales non imponantur subditis, titulo jurisdictionis, sed sint communes omnibus civibus, pro communibus utilitatibus, quarum commodis fruuntur: probabiliorem tamen sententiam esse, quòd neque ad has communes necessitates contribuere possint, aut debeant, nisi servatis conditionibus priore §. relatis, cum relata jura, tam Civilia, quàm Canonica, ab his etiam contributionibus eximere videantur; si enim milites v.g. & magistratus, ac alii sæpe Laici, ab his oneribus eximuntur, quia publico bono aliis in negotiis deserviunt, cur non etiam Clerici sint eximii, qui in bonum spirituale, Laicorum etiam occupati sunt, & laborant? & quamvis membra sint ejusdem communitatis, & communibus his communitatis talis commodis gaudeant, sunt tamen membra privilegiata multùm à sæcularium Civilibus occupationibus distincta; facilius tamen semper erit harum contributionum collectio, & exactio, modò fiat à magistratu Ecclesiastico, & serventur aliæ conditiones à jure præscriptæ.

§. V.

De immunitate, & exemptione Clericorum à tributis, aliisque oneribus merè personalibus.

PRIMò quòd Clerici sint eximii à tributo capitationis, si Princeps sæcularis
M m m v. g.

v. g. illud imponat, in utroque jure allato, decusum habetur, & constat etiam ex lege 1. C. De Epif. & Cler. tum quod hoc tributum titulo jurisdictionis personis jurisdictioni tali subiectis imponatur, qualiter subiectæ non sunt personæ Ecclesiasticæ; tum quod actiones illæ lucrosæ esse debeant, ratione quarum capitationis tributum imponitur, Clericorum autem actiones non sunt ad lucrum temporale faciendum, sed ad divinum, & animarum cultum, ratione quarum justa illis, & congrua sustentatio debetur; tum quod denique plus gravarentur ut sic Clerici, quam Laici, cum illi ad charitativum subsidium suis Episcopis sæpe obligentur, non autem Laici.

Secundò, quod sint immunes Clerici ab oneribus personalibus sordidis, & vilibus, cloacatum v. g. purgandarum, calcis coquendæ, arenæ fodiendæ, &c. neque teneantur ipsi per se ire ad bellum, ut pugnent contra hostes, neque ordinariè cogi possint ad murorum custodiam contra hostes (nisi magna necessitas defendendi civitatem contra hostes infideles urgetur c. Pervenit 2. h. t.) neque cogi possint, ut hospitium militibus præbeant, in domibus suis, etiam patrimonialibus, &c. probant jura, & rationes allatæ, ac status Clericorum, qui divinis rebus occupari debet, & absque periculo incurrendæ irregularitatis vivere. Illa tamen civilia munera, quæ honesta de se sunt, & statui Clericali non contrariantur, uti sunt tutelæ proximorum consanguineorum, aut miserabilium personarum, vel earum curatellæ, &c.

possunt etiam Clerici in se suscipere, ut talia munera sint opera pia.

§. VI.

Quinam gaudeant privilegio immunitatis, seu exemptionis ab oneribus, & tributis impositis per principes secularia?

POssissima quaestio est de Clericis in minoribus constitutis, aut primâ tonsurâ initiatis; non coepugnat & de colonis, ac emphyteutis. Licit in emphyteutis v. g. aut locata Ecclesiæ bona, & fundos habentibus, utuntur scilicet inamunes sint circa bona talia Ecclesiastica sibi elocata, à tributo, & oneribus per Principes secularia impositis; quod enim Clerici in majoribus constituti, quamvis excommunicati sint, & interdicti, irregulares, aut velut irregulari gradati, immunitatum talium privilegio gaudeant, certum videtur, eorum nihil taliter censuratis, vel notatis privilegio hæc adimi legatur: & sicut per tales censuras, aut similia, Clericatum non amittunt, ita nec amittunt privilegium immunitatum Clericali annexa: conjugatos verò Clericos (in nostrâ lingua Latina Ecclesiæ) quamvis cum una, & virgine contraxerint, & privilegio sui gaudeant, juxta c. unic. De Cleric. conjug. in 6. si conditiones ibi positas observent, hac tamen immunitate non privari probatur. De illis ergo non conjugatis Clericis, qui in minoribus constituti, aut primâ tonsurâ tantum initiati sunt, possissima quaestio est, utrum immunitate

tis huius privilegio gaudeant, putant aliqui post Trident. sess. 23. cap. 6. Derefor. eos privilegio hoc non gaudere, si conditiones ibi requisitas non habeant; alij tamen probabilis, & universalius respondent, eos privilegio hoc immunitatis gaudere, etiam si conditiones illas à Trident. requisitas non habeant, cum privilegium hoc omnes Clericos absolute à tributis talibus, & oneribus exemptos faciat, & nullibi in jure legatur, excipi ab hoc privilegio Clericos in minoribus, aut tantum consuratos; Tridentinum autem certas ibi positas conditiones tantum requirat, ut tales in minoribus, aut primà tantum consurati initiati gaudeant privilegio fori.

Ad colonos quod attinet, & emphyteutas Laicos, qui Ecclesiarum agros elocatos colunt, utrum immunes sint à tributis & gabelis per Principes sæculares impostis? de emphyteutis quidem dicendum est, qui Ecclesie fundos, & prædia in emphyteusim ab Ecclesia obtinent, quod ad solvenda onera, quæ ratione talium fructuum imponuntur, obligentur, cum enim dominium utile talium fundorum, ratione cujus onera talia imponuntur, totum ad illos pertineat, ac persona emphyteutez subiecta sit jurisdictioni imponentis tributa, consequenter ad hæc obligabuntur. Inter colonos vero distinguendum est, utrum sint hi scilicet coloni adscriptitij, quia terræ tali colendæ in perpetuum sunt adscripti, ita ut recedere non possint; vel utrum sint coloni partitij, ita ut certa pars fructuum ad illos & certa alia ad Ecclesiam pertineat; prioris casus coloni immunes sunt à solvendis talibus oneribus ex-

fundis Ecclesie, quos colunt, cum omne dominium utile ad Ecclesiam, vel Clericos pertineat, certà tantum pensione colonis talibus in laboris mercedem solutà; posterioris casus coloni, quoad partem quidem, quæ tota Ecclesia est, immunes sunt ab oneribus talibus, nec Ecclesia onerari videatur, non tamen immunes sunt quoad eam partem, quæ ipsorum propria est, cum enim personæ tales sint Laicæ, Laicæ jurisdictioni subiectæ, & totum dominium partis talis ad illas pertineat, nec Ecclesia huiusmodi tributis gravetur, non videtur, ex quo capite, aut jure ab oneribus Laicalibus videantur immunes.

§. VII.

De pœnis violentiarum immunitatem Ecclesiasticam exigendo vel imponendo Ecclesiis, aut Ecclesiasticis personis, collectas, vel alias exactiones.

IN c. Non minus 4. §. Si autem h. e. excommunicantur hi tales, ita ut tam ipsi, quam fautores eorum, dictam excommunicationem, ipso facto incurrant, si moniti desistere nolint, nec absolvi possint, nisi competentem satisfactionem fecerint, & in c. Adversus 7. h. t. non tantum statuitur, nulla esse mandata, & decreta, à sæculari magistratu contra Clericos collectandos edita, (cum talia à non competente iudice facta sint) sed statuitur etiam, ut excommunicatus ob prædicta etiam post officium depositum, tam ipse, quam ejus successor, nisi hic intra mensem satisfecerit, excommunicatus maneat, donec competenter satisfactionem fecerint, saltem ex-

M. m. m. x.

bonis

bonis illius universitatis, cuius commo-
do collatae tales cesserunt. Gravioribus
verbis hanc excommunicationis poenam
urget *c. Clericis 3. h. t. in 6.* in omnes
Laicos, cuiuscunque conditionis, aut
præminentiae sint, etiam si sint Impera-
tores, aut Reges, qui onera talia Ec-
clesiis, aut Ecclesiasticis personis im-
ponunt, aut exigunt; vel qui consilio,
favore, aut auxilio ad hæc talia juvant,
sub interdicti etiam poena communitati-
bus hæc talia prohibens, & quamvis
poenæ in hoc *c.* illis Ecclesiasticis impo-
sitæ, qui solvunt hæc talia Laicis onera,

revocatae sint in *Clement. quoniam*
& in extravag. quod olim eadem res
communes ob multa incommoda, quae
ex illa constitutione sequebantur, quae
tum quoad solventes talia Ecclesiasticis
poenalis erat, manet tamen illa in
vigore, quoad exigentes, & imponen-
tes talia Laicos. Vide plura de huius
poenis, quarum exigua hodie est ob-
vatio, apud Auctorem *Methodus*
citato, & apud AA. qui in *Bullaria*
nasciuntur.

TITVLVS L.

NE CLERICI, VEL MONACHI SECV- RIBUS NEGOTIIS SE IMMISCEANT.

DUm prohibetur Clericis, ne se ne-
gotiis secularibus immisceant, pro-
hibita illis etiam censetur negotiatio, & ut
nihil commune velint habere, cum pù-
blicis actionibus & ad curiam secularem
pertinentibus, prout etiam habetur in
lege. Placet. 17. c. de Episcop. & Cleric.
sit proinde

§. I.

*Quenam negotiatio Clericis secu-
laribus, & regularibus sit permissa,
vel prohibita.*

Negotiatio alia est minus proprie di-
cta, qua res empta, per industriam
aut artem mutata, & melior reddita,

• venditor, lucri faciendi causa, ut si res
empta conficiuntur panis, & venduntur
&c. alia est negotiatio proprie dicta,
qua res emuntur v. g. & non immu-
tari venduntur, ad lucrum compen-
sandum. Utraque negotiatio hæc
lucratica prohibita est, Clericis, &
regulis, prout patet ex pluribus
*dist. 88. & ex c. ult. de ord. & hom. Ca-
vic. & ex c. secundum 6. h. t. live per 4.*
sive ut probabilis docent multi, per
alios eas exercent, cum non deceat
eos terrenis captandis inhære, cum pe-
riculo multorum perjuriorum, fraudum
& iniusticiarum, si tamen unâ tantum
aut alterâ vice negotiaretur aliquis Clericus.